

**Σημεία εφαρμογής
Διεθνών Συνεταιριστικών Αρχών
για ένα καταστατικό σύμφωνα με αυτές**

**Πνευματικά δικαιώματα Δίκτυο Κ.Α.Π.Α.
Είναι δυνατή η χρήση και αξιοποίηση του κειμένου με αναφορά της πηγής**

**K.A.P.A. Network - Greece
P.O.Box 1333 –P.C. 45110
www.diktio-kapa.dos.gr**

Απρίλιος 2014

1η αρχή Εθελοντική και ανοικτή ένταξη μέλους (Κοινωνικό μοντέλο)

Οι συνεταιρισμοί είναι εθελοντικές οργανώσεις, ανοικτές σε όλους τους ανθρώπους που είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν τις υπηρεσίες τους και πρόθυμοι να αποδεχτούν τις ευθύνες της συμμετοχής τους ως μέλη, δίχως καμία διάκριση φύλου, κοινωνική, φυλετική, πολιτική ή θρησκευτική.

Συμβουλή για την εφαρμογή της 1ης συνεταιριστικής αρχής

Μέριμνα στο καταστατικό για:

- **Καμία διάκριση εισόδου:** ούτε λόγο επαγγέλματος

Δείτε ενδεικτικά τα άρθρα 10 – 12 του καταστατικού EROSKI¹

- **Αποδοχή των ευθυνών συμμετοχής:** Ξεκάθαρη αναγραφή όλων των δικαιωμάτων, υποχρεώσεων και ποινών

Δείτε ενδεικτικά τα άρθρα 15 – 29, 53, 55, 57, 64, 66, 68, 69, 70, 71, 73 του καταστατικού EROSKI

2η αρχή Δημοκρατικός έλεγχος των μελών (Διοικητικό Μοντέλο)

Οι συνεταιρισμοί είναι δημοκρατικές οργανώσεις που ελέγχονται από τα μέλη τους, τα οποία συμμετέχουν ενεργά στον καθορισμό των πολιτικών τους και την λήψη των αποφάσεων. Οι άνδρες και οι γυναίκες που υπηρετούν ως εκλεγμένοι αντιπρόσωποι είναι υπόλογοι έναντι των μελών. Στους πρωτοβάθμιους συνεταιρισμούς η ψήφος του κάθε μέλους έχει την ίδια βαρύτητα σύμφωνα με τον κανόνα "ένα μέλος, μια ψήφος", οι συνεταιρισμοί ανωτέρων βαθμίδων οργανώνονται επίσης κατά δημοκρατικό τρόπο.

Συμβουλή για την εφαρμογή της 2ης συνεταιριστικής αρχής

Μέριμνα στο καταστατικό για μεθόδους προστασίας, όπως:

- Ανανέωση κατά το ήμισυ των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου στο μέσο της θητείας του (κυλιόμενη θητεία μελών)

Δείτε ενδεικτικά τα άρθρα 54, 74 του καταστατικού EROSKI

- Υποχρεωτική εκπαίδευση των Οργάνων σε συνεταιριστικά οικονομικά και διοικητικά θέματα

Απλώς εφαρμόστε το

- Η Θητεία του Διοικητικού Συμβουλίου να μη συμπίπτει με τη θητεία του Εποπτικού Συμβουλίου

¹ Καταστατικό συνεταιρισμού καταναλωτών – εργαζομένων EROSKI <http://www.diktio-kapa.dos.gr/keimena/katastatikoEROSKI.pdf>

**Σημεία εφαρμογής Διεθνών Συνεταιριστικών Αρχών για ένα καταστατικό σύμφωνα με αυτές
Δίκτυο ΚΑΠΑ**

- Δικαίωμα ενημέρωσης του κάθε μέλους με αναλυτικές και σαφείς αναφορές στο καταστατικό

Δείτε ενδεικτικά το άρθρο 19 του καταστατικού EROSKI

- Δικαίωμα προσβολής αποφάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου και της Γενικής Συνέλευσης

Δείτε ενδεικτικά τα άρθρα 53,69,70 του καταστατικού EROSKI

- Δικαίωμα καθαίρεσης του Διοικητικού Συμβουλίου χωρίς να είναι θέμα ημερήσιας διάταξης εάν υπάρχει λόγος κακοδιαχείρισης

Δείτε ενδεικτικά το άρθρο 70 του καταστατικού EROSKI

- Ασυμβίβαστα με την ιδιότητα του μέλους Επιτροπών και Συμβουλίων

Δείτε ενδεικτικά τα άρθρα 66,71 του καταστατικού EROSKI

- Ρητή απαγόρευση σχέσεων των μελών Επιτροπών και Συμβουλίων με ανταγωνιστικές εταιρείες και εχεμύθεια (κώδικας δεοντολογίας)

Δείτε ενδεικτικά τα άρθρα 66,71 του καταστατικού EROSKI

- Σαφής διάκριση των αρμοδιοτήτων των Οργάνων, της Γενικής Συνέλευσης και ατομικά των μελών

Δείτε ενδεικτικά το άρθρο 49 παρ. 1 καθώς και τις σαφείς απόδοσης αρμοδιοτήτων των προηγούμενων συμβουλών για την εφαρμογή των Συνεταιριστικών αρχών

3η αρχή Οικονομική συμμετοχή των μελών (Οικονομικό Μοντέλο)

Τα μέλη συμμετέχουν δίκαια στο κεφάλαιο του συνεταιρισμού τους και στον έλεγχο του με δημοκρατικές μεθόδους. Μέρος, τουλάχιστον, αυτού του κεφαλαίου είναι συνήθως η κοινή περιουσία του συνεταιρισμού. Τα μέλη συνήθως λαμβάνουν περιορισμένη αποζημίωση, αν λαμβάνουν, για το κεφάλαιο το οποίο καταβάλλουν ως προϋπόθεση για την συμμετοχή τους. Τα μέλη διαθέτουν τα πλεονάσματα για όλους ή μερικούς από τους ακόλουθους σκοπούς: την ανάπτυξη του συνεταιρισμού τους, πιθανόν για την δημιουργία αποθεματικών, μέρος των οποίων τουλάχιστον θα είναι αδιαίρετο, για την παραχώρηση ωφελημάτων στα μέλη αναλογικά με τις συναλλαγές τους με το συνεταιρισμό και για την προώθηση άλλων δραστηριοτήτων που εγκρίνονται από τα μέλη.

Συμβουλή για την εφαρμογή της 3ης συνεταιριστικής αρχής

Μέριμνα στο καταστατικό για:

**Σημεία εφαρμογής Διεθνών Συνεταιριστικών Αρχών για ένα καταστατικό σύμφωνα με αυτές
Δίκτυο ΚΑΠΑ**

- Επιστροφές στα μέλη σύμφωνα με τις συναλλαγές τους ή προσφορά εργασίας στον συνεταιρισμό όχι με τον αριθμό μεριδίων που κατέχουν

Απλώς εφαρμόστε το Ο τρόπος που εφαρμόζετε στο καταστατικό του Eroski είναι αρκετά πολύπλοκος ως παράδειγμα. (Είναι δύσκολο να εφαρμοστεί στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις του Ν 4019, εάν δεν περάσει η παρακάτω ρύθμιση αγοράς στο κόστος σε συνδυασμό εισφορών για τον αποκλεισμό ζημιών για την εξομοίωση μοντέλου διαχωρισμού πλεονάσματος-κέρδους)

Εάν πρόκειται για μεικτό συνεταιρισμό προϊόντων-υπηρεσιών και εργασίας ορίστε ένα ποσοστό και για τα εργαζόμενα μέλη υπό την αίρεση της Γενικής Συνέλευσης (εάν μείνει ικανοποιημένη από την προσφερόμενη εξυπηρέτηση). Το ποσοστό αυτό δεν θα μπορεί το τετραπλάσιο του βασικού μισθού. Επίσης μπορεί να δημιουργηθούν κλίμακες μισθοδοσίας του βασικού μισθού μέχρι τον πενταπλάσιο του Βασικού ανάλογα με την θέση ευθύνης και αλλά δίκαια κριτήρια που θα περιλαμβάνονται στον Κανονισμό Λειτουργίας.

Μέρος των επιστροφών αυτών δύναται να παρακρατούνται από τον συνεταιρισμό και να το λάβει το εργαζόμενο μέλος όταν αποχωρήσει ή συνταξιοδοτηθεί. Το ποσό αυτό δεν θα αποδοθεί εάν φεύγει λόγω ζημιάς που προκάλεσε στον συνεταιρισμό (συνεργασία με ανταγωνιστές, μη εχεμύθεια κλοπές, απάτες κλπ)

- Για πρόσθετα μερίδια μόνο περιορισμένο επιτόκιο

Δείτε ενδεικτικά τα άρθρα 36, 37, 39, 39β για υποχρεωτικές και Εθελοντικές εισφορές του καταστατικού EROSKI (Δεν δύναται να εφαρμοστεί στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις του Ν 4019)

- Μέρος του πλεονάσματος σε κοινό ταμείο για κοινές ανάγκες

Δείτε ενδεικτικά τα άρθρα 36- 38 του καταστατικού EROSKI

- Πώληση στην τιμή αγοράς + ποσοστιαία εισφορά επί της τιμής για την δημιουργία πλεονάσματος (που δεν προβλέπετε από την ελληνική νομοθεσία) και όχι κερδών

Δεν υπάρχει διάκριση στην ελληνική νομοθεσία στην φορολόγηση μεταξύ πλεονάσματος (συναλλαγές μεταξύ μελών και συνεταιρισμού) και κέρδους (συναλλαγές μεταξύ μη μελών και συνεταιρισμού) σε αντίθεση με τη διεθνή πρακτική .

Μοντέλο εξομοιώσεις πλεονάσματος κέρδους

Η ελληνική νομοθεσία προβλέπει ότι σε περίπτωση ζημιών στους συνεταιρισμούς τα μέλη πρέπει να συμβάλλουν με έκτακτες εισφορές

Εάν ένας συνεταιρισμός διαθέτει προϊόντα ή υπηρεσίες στο κόστος που το αγοράζει θα έχει σίγουρα ζημιές.

Εάν διαθέτει τα προϊόντα ή υπηρεσίες στα μέλη στα μέλη για να αποφύγει ζημιές ίσως γίνεται να προβλέπει ένα πρόσθετο ποσοστό επί της τιμής ως εισφορά από τα

**Σημεία εφαρμογής Διεθνών Συνεταιριστικών Αρχών για ένα καταστατικό σύμφωνα με αυτές
Δίκτυο ΚΑΠΑ**

μέλη ως ιδιοκτήτες του συνεταιρισμού που δεν θα περιλαμβάνετε στην τιμή πώλησης.

Αυτά τα ποσά στο τέλος του οικονομικού έτους αφού μέρος τους καλύψουν τα λειτουργικά-πάγια έξοδα και γίνουν οι απαραίτητες παρακρατήσεις για τα κοινά ταμεία θα μπορούν να επιστρέφουν στα μέλη τους χωρίς να φορολογηθούν. Επίσης τα ποσά που θα μένουν στα κοινά ταμεία ως εισφορές των μελών δεν θα πρέπει να φορολογηθούν.

Στο καταστατικό θα μπορούσε να υπάρχει μια διάταξη όπως:

«Τα μέλη του Συνεταιρισμού στα οποία παρέχονται από αυτόν προϊόντα ή υπηρεσίες στο κόστος αγοράς ή διάθεσής τους, για την διαφανή και συνεχώς ελεγχόμενη λειτουργία του και την διασφάλιση της βιωσιμότητά του, την αποφυγή της μειωμένης ρευστότητας για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων και την αποφυγή ζημιών, ως υπεύθυνοι ιδιοκτήτες για την λειτουργία του Συνεταιρισμού, πρέπει κατά την αγορά προϊόντος ή υπηρεσίας να συνεισφέρουν, χρηματική εισφορά που καθορίζεται ως ποσοστό επί της τιμής πώλησης του κάθε προϊόντος ή υπηρεσίας, σύμφωνα με απόφαση της Διοικούσας Επιτροπής.

Οι εισφορές των μελών για την αγορά στο κόστος χρησιμοποιούνται κατά προτεραιότητα για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων των αντίστοιχων τμημάτων προμηθειών προϊόντων ή υπηρεσιών. Το πλεόνασμα των εισφορών επιστρέφεται ή χορηγείται για σκοπούς του Συνεταιρισμού, σύμφωνα με:

«1. Το πλεόνασμα των εισφορών των μελών ως ιδιοκτήτες, μετά την κατά προτεραιότητα κάλυψη των λειτουργικών, πάγιων και μισθολογικών αναγκών συμβάλλει για το σχηματισμό των θεσμοθετημένων ταμείων όπως του Ταμείου Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης και Προώθησης.

2. Το υπόλοιπο πλεόνασμα δύναται να χρησιμοποιηθεί με απόφαση της Γενικής Συνέλευσης, είτε ως επιστροφή στα μέλη ανάλογα με το ύψος των εισφορών κατά τις αγορές τους από το Συνεταιρισμό, είτε χορηγούνται για τους σκοπούς και πιθανές νέες δραστηριότητες του, είτε σε συνδυασμό αυτών των δύο επιλογών.»

Αξίζει να δοκιμάσετε να συμπεριλάβετε μια τέτοια διάταξη στο καταστατικό σας. Εάν γίνει αποδεκτή από τις αρμόδιες υπηρεσίες έγκρισης ίδρυσης συνεταιρισμών, θα έχετε συμβάλει στην εφαρμογή του διεθνούς μοντέλου λειτουργίας των συνεταιρισμών

- Διανομή κερδών και πλεονάσματος σύμφωνα με απόφαση της ετήσιας Γενικής Συνέλευσης και όχι να ορίζετε από το καταστατικό

Η ελληνική Νομοθεσία προβλέπει το ποσοστό της διανομής του πλεονάσματος και των κερδών στα μέλη να ορίζεται από το καταστατικό.

Θα μπορούσε να μπει μια διάταξη η οποία να ορίζει ότι εκτός του ποσοστού για τα θεσμοθετημένα από το νόμο ταμεία για το υπόλοιπο ποσοστό θα ορίζει η Γενική Συνέλευση πόσο θα διανεμηθεί στα μέλη και πόσο θα πάει σε ένα νέο ταμείο για

**Σημεία εφαρμογής Διεθνών Συνεταιριστικών Αρχών για ένα καταστατικό σύμφωνα με αυτές
Δίκτυο ΚΑΠΑ**

κοινές ανάγκες. Αυτή είναι η αρμοδιότητα της Γενικής Συνέλευσης να ορίζει δυναμικά και κάθε χρόνο την πολιτική του συνεταιρισμού.

- Περιορισμός συναλλαγών με μη μέλη, τα κέρδη από αυτές δεν διανέμονται στα μέλη (σε συνεταιρισμούς υπηρεσιών αγαθών στα μελή)

Οι συνεταιρισμοί σύμφωνα με την διεθνή αναγνωρισμένη ταυτότητά τους υπάρχουν για να ανταπεξέρχονται στις ανάγκες των μελών τους και όχι να κερδοσκοπούν πουλώντας αγαθά και υπηρεσίες σε μη μέλη, μοιράζοντας τα κέρδη στα μέλη. Οι συνεταιρισμοί που προσφέρουν προϊόντα και υπηρεσίες δίνουν την δυνατότητα σε όλους να γίνουν μέλη και με την επιστροφή του πλεονάσματος να απολαύσουν τιμές κοντά στο κόστος.

Δίνεται η δυνατότητα στους συνεταιρισμούς να έχουν περιορισμένο κύκλο εργασιών με μη μέλη για να εξυπηρετήσουν τους τόκους των εθελοντικών εισφορών. (Στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις δεν είναι εφικτή η επιστροφή ενός τόκου για εθελοντικές εισφορές.

- Μη διανομή κερδών στα μέλη από συναλλαγές με μη μέλη, μη διανομή των αποθεματικών στα μέλη ως αδιαίρετα σε περίπτωση διάλυσης του συνεταιρισμού, και διανομή για κοινωφελείς σκοπούς ή την προώθηση των συνεταιρισμών

Δείτε ενδεικτικά το άρθρο 81 παραγ. δ) του καταστατικού EROSKI

Τα κοινά και αδιαίρετα αποθεματικά ανήκουν στις επόμενες γενεές μελών και διατίθενται για την ίδρυση νέων συνεταιρισμών. Επίσης αυτή η διάταξη αποθαρρύνει την διάλυση των συνεταιρισμών για τον διαμοιρασμό της περιουσίας του όταν έχει ευμάρεια και κέρδη. (Δεν ισχύει για τις Κοινωνικές συνεταιριστικές επιχειρήσεις σύμφωνα με τον Νόμο 4019 «Με το πέρας της εκκαθάρισης το υπόλοιπο δεν διανέμεται, αλλά διατίθεται στο Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας.» Άρθρο 13 παραγ. 2)

- Διαχείριση Ζημιών

Δείτε ενδεικτικά το άρθρο 46 του καταστατικού EROSKI

4η αρχή Αυτονομία και ανεξαρτησία (Η φύση των συνεταιρισμών)

Οι συνεταιρισμοί είναι αυτόνομες οργανώσεις αυτοβοήθειας που ελέγχονται από τα μέλη τους. Εάν συνάψουν συμφωνίες με άλλους φορείς, συμπεριλαμβανομένων των κυβερνήσεων, ή εάν εξασφαλίσουν κεφάλαιο από εξωτερικές πηγές, θα πρέπει να το πράττουν με όρους οι οποίοι θα διασφαλίζουν τον δημοκρατικό έλεγχο που ασκείται από τα μέλη τους και θα διατηρούν την συνεταιριστική αυτονομία τους.

Συμβουλή για την εφαρμογή της 4ης συνεταιριστικής αρχής

Μέριμνα στο καταστατικό για:

- Πρόβλεψη ότι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού και Δημοσίου Δίκαιου δεν μπορούν να κατέχουν πάνω από το 30% των ψήφων.

**Σημεία εφαρμογής Διεθνών Συνεταιριστικών Αρχών για ένα καταστατικό σύμφωνα με αυτές
Δίκτυο ΚΑΠΑ**

- Όταν απαιτείται δανεισμός δίνεται προτεραιότητα στο εσωτερικό δανεισμό από μέλη με προαιρετικές μερίδες περιορισμένου επιτοκίου
- Εξωτερικός δανεισμός χωρίς κατοχύρωση δικαιώματος ψήφου στον δανειστή μη-μέλος

Οι συνεταιρισμοί για να εξασφαλίσουν την αυτονομία τους δεν επιτρέπουν σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου και σε Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου εάν δεν είναι συνεταιρισμοί να κατέχουν πάνω από το 30% των ψήφων.

Επίσης ο δανεισμός από μη μέλη είναι η τελευταία επιλογή. Η πρώτη επιλογή είναι ο δανεισμός από τα μέλη με την δυνατότητα της απόκτησης εθελοντικών μεριδίων από αυτά χορηγώντας ένα περιορισμένο επιτόκιο 3-6% παραπάνω από ότι θα έπαιρναν από μια τράπεζα. Εάν δανειστούν από μη μέλη πρόσωπα και φορείς δεν τους παραχωρούν μερίδια και δικαίωμα ψήφου.

5η αρχή Εκπαίδευση, κατάρτιση και πληροφόρηση (Το κλειδί της επιτυχίας)

Οι συνεταιρισμοί παρέχουν εκπαίδευση και κατάρτιση στα μέλη τους, στους εκλεγμένους αντιπροσώπους, στους διευθυντές και στους υπαλλήλους έτσι ώστε να μπορούν να συμβάλουν αποτελεσματικά στην ανάπτυξη των συνεταιρισμών τους. Ενημερώνουν το ευρύ κοινό, ιδιαίτερα τους νέους και τους ηγέτες της κοινής γνώμης, για την φύση και τα οφέλη του συνεργατισμού.

Συμβουλή για την εφαρμογή της 5ης συνεταιριστικής αρχής

Μέριμνα στο καταστατικό για:

- 10% των κερδών ή πλεονάσματος αφιερώνονται στην Συνεταιριστική Εκπαίδευση και Προώθηση
- Υποχρεωτική συνεταιριστική εκπαίδευση για τα μέλη οργάνων και βασική συν. εκπαίδευση για τα μέλη και προώθηση (συνήθως προς την κοινότητα 7η συν αρχή)

Δείτε ενδεικτικά τα άρθρα 18. παραγ. 3 και 38 του καταστατικού EROSKI

6η αρχή Συνεργασία μεταξύ των συνεταιρισμών (Ισχύς εν τη ενώσει)

Οι Συνεταιρισμοί εργάζονται για την βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους μέσω πολιτικών που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Συμβουλή για την εφαρμογή της 6ης συνεταιριστικής αρχής

Μέριμνα στο καταστατικό για:

- Μέρος του Ταμείου Εκπαίδευσης και Προώθησης να αφιερώνεται για την συνεργασία των συνεταιρισμών.

Δείτε ενδεικτικά το άρθρο 38 του καταστατικού EROSKI

**Σημεία εφαρμογής Διεθνών Συνεταιριστικών Αρχών για ένα καταστατικό σύμφωνα με αυτές
Δίκτυο ΚΑΠΑ**

Υπάρχει πρόβλημα στην ελληνική νομοθεσία η οποία δεν περιλαμβάνει συνεταιρισμούς 2ου βαθμού ως επιχειρήσεις (συνεταιρισμούς των συνεταιρισμών) παρά μόνο ενώσεις από τουλάχιστον 5 συνεταιρισμούς σε περιφερειακό επίπεδο.

Ιδρύστε οργανώσεις Μη Κερδοσκοπικού Χαρακτήρα με μέλη συνεταιρισμούς οι οποίες θα έχουν συνεταιριστικά χαρακτηριστικά λειτουργίας για την εξυπηρέτηση των κοινών αναγκών των συνεταιρισμών.

(Στις Κοινωνικές Συνεταιριστικές επιχειρήσεις επιτρέπεται η από κοινού ίδρυση συνεταιρισμών χωρίς περιορισμούς)

7η αρχή Μέριμνα για την κοινότητα !

Οι Συνεταιρισμοί εργάζονται για την βιώσιμη ανάπτυξη των κοινοτήτων τους μέσω πολιτικών που εγκρίνονται από τα μέλη τους.

Συμβουλή για την εφαρμογή της 7ης συνεταιριστικής αρχής

Μέριμνα στο καταστατικό:

- Συνήθως για την αφιέρωση μέρους του Ταμείου Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης και Προώθησης για την κοινότητα.

Ισχύει το

«Δώσε σε κάποιον ένα ψάρι, και αυτός θα φάει για μια ημέρα. Μάθε τον να ψαρεύει και θα τρώει για πάντα».

Δώστε μέρος των πόρων του Ταμείου Εκπαίδευσης και Προώθησης για την συνεταιριστική εκπαίδευση του Κοινού ή για όποια άλλη κοινωφελή δραστηριότητα επιθυμεί η Γενική Συνέλευση